

Kamançanın insanlığ dərsləri

Azərbaycanda kamança sənətinin qədim tarixi və böyük ənənələri olsa da, kamança alətinin adı çəkiləndə ilk növbədə görkəmli Azərbaycan yazıçısı Cəlil Məmmədquluzadənin "Kamança" pyesi yada düşür. Cəlil Məmmədquluzadə kamançadan sadəcə musiqi alətlərindən biri kimi yox, dərin insanlıq və yüksək mərhəmət duyğularının təcəssümü olaraq söz açmış, həm də kamançanın da insan surətləri səviyyəsində bədii obrazını yaratmışdır.

Qüdrətli kamança ustadı, Xalq artisti Həbil Əliyevin də kamançası insan kimi dil açıb danışması, ən dərin insani duyğuları bütün incəlikləri ilə əks etdirməsi ilə yaddaşlara yazılmışdır.

Fikrimcə, əgər Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti, Bakı Musiqi Akademiyasının müəllimi Ağacəbrayıl Abasəliyevin də kamança sənətinə gətirdiyi fərdi özünəməxsus-

luğu cəmi bir kəlmə ilə ifadə etməli olsaq, heç tərəddüd etmədən "insanlıq" sözünü işlətməliyik. Ağacəbrayıl Abasəliyevin bənzərsiz-təkrarsız sənəti insan qəlbinin incəliklərini ifadə edən səslərin ifaçının özünün mənəvi aləmində çağlayan duyğularla harmoniyası ilə bir yerdə kamançanın dili vasitəsilə mənalandırılması üstündə köklənmişdir. Ustad sənətkarın ifasında lirikanın aparıcı mövqeyə malik olması bu sənətin dərin mahiyyətinin insanın daxili aləmi, mənəvi dünyamızın incəlikləri ilə üzvü surətdə bağlı olmasından irəli gəlir. Fikrimcə, kamança ifaçılığında lirizmə sədəqət baxımından Ağacəbrayıl Abasəliyevin sənəti Azərbaycanda lirik mahnıların böyük bəstəkarı kimi qəbul olunmuş Xalq artisti Ramiz Mirişlinin mahnı dünyası ilə müqayisə oluna bilər. Ramiz Mirişlinin də sənət aləminə kamançadan gəlməsi, uzun müddət konservatori-

yada fəaliyyətini kamança dərsləri ilə davam etdirməsi ilə ondan dərs almış böyük kamança ustadı Ağacəbrayıl Abasəliyevin kamança ifaçılığında qazandığı məharət bu görkəmli sənətkarları eyni sənət zirvəsində birləşdirir. Heç tərəddüd etmədən obrazlı şəkildə belə demək mümkündür ki, Ağacəbrayıl Abasəliyev Azərbaycan kamança ifaçılığı sənətinin Ramiz Mirişlisidir.

Sənət dostlarının, pərəstişkarlarının doğru olaraq ifadə etdikləri kimi, Ağacəbrayıl Abasəliyev həqiqətən kamançada sanki "ürəyini" çalır. Musiqi aləti kimi kamançanın çanağı ilə insanın köksündə olan ürəyin bənzərliyi Ağacəbrayıl Abasəliyevin kamança ifaçılığının təmsalında zahiri oxşarıqdan çox, bənzərsiz ifaçılıq sənətin mahiyyətində öz əksini tapır. Ağacəbrayıl Abasəliyev özünün fərqli ifaçılığı ilə insan ürəyinin ritmlərini kamançanın çanağından qopan təbii səslərlə musiqi dünyasının böyük sənət mühitinə çıxarır. Ağacəbrayıl Abasəliyevin konsertlərində salondan səhnəyə, yaxud evdən ekrana baxarkən adama elə gəlir ki, bu mahir sənətkar sanki tamaşaçıya dizinin üstündəki kamançanı deyil, kamançasının çanağı boyda ürəyinin qeyri-adi, zəngin səsini təqdim edir. Dağ boyda Ağacəbrayıl Abasəliyevin çanaq boyda böyük ürəyi də kamançada ifadə et-

diyi mahnılar kimi zərif, dərin və zəngindir. Fikrimcə, Ağacəbrayıl Abasəliyevin kamança ifaçılığında musiqinin, mahnının bədən hərəkətləri ilə müqayisədə nəfəşçəkmələr vasitəsilə tənzimlənməsi də təsadüfi olmayıb, onun əl-qolundan çox "ürəyini" çalmasının əyani təzahürüdür.

Xalq artisti, böyük sənətkarımız Ağacəbrayıl Abasəliyevin kamançanın səsi ilə ürəyinin səsi bir-birini üzvü surətdə tamamlayır.

Ağacəbrayıl Abasəliyevin kamança ifaçılığında müşahidə olunan yerli-yerində işlədilən nağara-zərb alətləri səsləri onun sənətində musiqi sahəsində ilk addımlarını atarkən başladığı nağaraçılığın kamança sənəti ilə uzlaşdırılmasından doğan əks-sədaldır. Bu məqamda kamança ustasının çubuğu da nağara çomağının funksiyalarını uğurla yerinə yetirir.

Böyük kamança ustadı Ağacəbrayıl Abasəliyevin şəxsiyyəti də, ecazkar sənəti də cəmiyyət üçün də, musiqi dünyası üçün də sözün böyük mənasında insanlıq dərsləridir. Bu, böyük vətəndaş yazıçı Cəlil Məmmədquluzadənin bədii söz vasitəsi ilə canlandırdığı kamançanın funksiyası ilə Xalq artisti Ağacəbrayıl Abasəliyevin "ürəyi" ilə ifadə etdiyi kamança havalarının böyük insanlıq ideallarına xidmət etməsinin göstəricisidir. Şəxsiyyətinin bütövlüyü ilə kamançanın qüdrətini bir yerdə, ləyaqətlə daşıyan və uğurla yaşadan Xalq artisti Ağacəbrayıl Abasəliyevin ecazkar ifaçılığı həm bu sənətin davamçıları, həm də ümumilikdə yeni nəsillər üçün böyük insanlıq və sənət dərsləridir.

